

İntihar Olgusunun Adli Yönü Üzerine Bir Çalışma

Hüseyin H. ÖZSAN*, Işık SAYIL*, Halise DEVRİMCİ *

ÖZET

Yasa her intihar girişimini adli vaka olarak kabul eder ve birtakım soruşturmalar öngörür. Bu çalışmada, yürütülen bu soruşturmalardan ne gibi sonuçlar elde edilmiş olduğu araştırılmış ve sonuçlar tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: İntihar, adli vaka, soruşturma

Düşünen Adam; 1994, 7 (1-2): 21-23

SUMMARY

Every suicidal attempt has been accepted as a unique forensic case by law and necessary investigations are executed accordingly. In this paper the results of investigations are examined and discussed.

Key words: Suicid, forensic case, investigation

GİRİŞ

Kişinin istemli olarak yaşamına son vermesi ⁽⁵⁾ diye tanımlayabileceğimiz intihar, hemen hemen bütün ülkelerin yasalarında suç olarak kabul edilmektedir ⁽²⁾. Ancak günümüze ait yasalar karmaşık bir mirastan türemişlerdir. İslam anlayışı kişinin kendi kendine kıymasını en büyük günah (günah-ı kebir) sayarken ⁽¹⁾, batı dünyasında da, örneğin 10. yüzyılda İngiltere'de intihar Tanrı'ya ve Kral'a karşı çok büyük bir hareket olarak kabul ediliyordu. İngiltere'de ancak 1000 yılı aşan bir sürenin sonunda United Kingdom's Suicide Act of 1961 ile hem intihar hem de ihtihar girişimi suç olmaktan çıkarılmıştır ⁽³⁾.

Bugün, Türk Ceza Yasası deneyenden çok onu eyleme kandıran ve yardımcı olan üzerinde durmaktadır. T.C.Y.'nın 545. maddesine göre "birini ihtihara ikna ve buna yardım eden kimse müntehirin vefatı vuku bulunduğu takdirde" cezalandırılır. Suçun söz konusu olabilmesi için ikna edilen ve yardımcı olunan kişinin ölmesi koşulu vardır. Çünkü girişim aşamasında kalan olgularda suç oluşmuş sayılmamaktadır.

Yine birisini ihtihara "ikna" yeterli değildir, "yardım" da edilmiş olmalıdır, sadece "yardım"da yeterli olmayacak, kişinin "ikna" edilmiş olması da gerekecektir ⁽²⁾.

Uygulamada, acil servislere ihtihar girişimi ile başvuran her hasta mutlaka adli vaka olarak değerlendirilerek adli vaka dosyası açılır. Bu dosya açıldığında hekim, hastanın hayati tehlikesinin olup olmadığına dair bir geçici rapor hazırlar. Eğer hayati tehlike yoksa, acil servis'in nöbetçi polis memuru tarafından, olayın olduğu bölgenin nöbetçi polis ekibine haber verilir, ekip doktordan izin alarak hastadan ifade alır. Bu ifadede polisçe önemli görülen noktalar varsa Cumhuriyet Savcısına haber verilir. Eğer hayati tehlike varsa hem bölge karakoluna, hemde Cumhuriyet Savcısına haber verilir, ifade almaya görevli ekip yanında Cumhuriyet Savcısıda gelir. Hasta, bir hekim tarafından hayati tehlikesi bir ikinci raporla kaldırılmadıkça acil servisten kendi isteği ile ayrılamaz. Habersiz ayrılırsa, polis ekipleri tarafından servise geri getirilir.

* Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

Adli vaka dosyasına bu raporların yanısıra, acil serviste hasta ile ilgili yapılan bütün tetkik, konsültasyon ve anamnez'e, fizik muayene'ye ait notların konulması gereklidir. Bundan hekim sorumludur.

Görüldüğü üzere yasal yönden yürütülen işlemler, suicidal hastaya müdahaledeki klinik zorluklara ek bir takım yeni zorluklar oluşturmaktadır. Bu çalışmayı yapmaktan amacımız da Türk Ceza Yasasına göre intihar girişiminin suç olarak kabul edilmesine rağmen her intihar girişiminin adli vaka olarak ele alınmasıyla yapılan soruşturmalardan ne gibi sonuçlar elde edilmiş olduğunu araştırmaktır.

YÖNTEM

T.C. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ile ilişki kurularak 1.1.1992-30.5.1992 tarihleri arasında 5 aylık bir dönem içindeki "Başsavcılık Dış Nöbet Raporları" taranmış ve kayıtlara intihar ve intihar girişimi olarak geçen vakaların hazırlık evrak numaraları saptanarak Başsavcılık arşivinden kararlar incelenmiştir. Daha sonra bu kararlar üzerinden değerlendirilmelere gidilerek sonuçlar %'ler halinde verilmiştir.

BULGULAR

Hazırlık evrak numarası saptanan 50 vakanın 33 tanesi karara bağlanmıştı. Bu 33 vakadan 23 tanesi (% 69) ölümle bitmiş, 10 tanesi (% 31) ise girişim aşamasında kalmıştı.

Ölümlen biten vakaların 2 tanesi (% 8.7) yüksek yerden atlama, 4 tanesi (% 17.4) ateşli silah ve 17 tanesi (% 74) ise kendini asma yoluyla idi. Vakaların 14'ü (% 60.8) erkek, 9'u (% 39.2) ise kadındı.

Girişim aşamasında kalan vakaların 1 tanesi (% 10) yüksek yerden atlama, 1 tanesi (% 10) kesici alet, 1 tanesi (% 10) tiner içme, 7 tanesi (% 70) ilaç alma yoluyla idi. Vakalardan 4 tanesi (% 40) erkek, 6 tanesi (% 60) ise kadındı.

Ölümlen biten vakalarda yaş ortalaması 36.6, girişim aşamasında kalan vakalarda ise yaş ortalaması 23.3 idi. Ölümlen biten ve girişim aşamasında kalan vakalarda hazırlık soruşturmaları sonunda 3 çeşit karar verilmişti: takipsizlik kararı, kovuşturmaya yer ol-

madığına ilişkin karar, yetkisizlik kararı. Adli makamlardan öğrenildiğine göre takipsizlik kararı ve kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar aynı anlamı belirtmekteydiler. Yetersizlik kararı ise suç Cumhuriyet Savcılığı'nın yargı çevresi içinde olmadığı zaman veriliyordu.

Ölümlen biten vakalarda 9 takipsizlik, 13 kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar ve 1 tane de yetkisizlik kararı verilmişti.

Girişim aşamasında kalan vakalarda ise 2 takipsizlik, 6 kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar ve 2 yetkisizlik kararı verilmişti.

TARTIŞMA

Elde ettiğimiz bulgulardan görüldüğü üzere intihar girişimleri kadın ve genç grupta yoğunlaşmakta ve intihar yolu olarak ilaç alımı yeğlenmekteydi. Bu bulgular literatür bulguları ile uygunluk göstermektedirler^(3,4).

Ölümlen biten intihar vakalarında ise yaş ortalamasının yükselmesi ve erkeklerin ön plana geçmesi yine literatür bulguları ile uyumludur^(3,4).

İntihar yolu olarak da ası yöntemi dikkati çekecek ölçüde (% 74) ön plana geçmektedir⁽⁴⁾.

Çalışmamızın asıl amacı, T.C.Y'na göre intihar girişiminin suç olarak kabul edilmemesine rağmen, her intihar girişiminin adli vaka olarak kabul edilerek yapılan soruşturmalardan ne gibi sonuçlar elde edilmiş olduğunu belirtmektir.

Sayıll ve arkadaşları çalışmalarında⁽⁶⁾ 1990 yılı içinde Ankara'da 9 hastanenin acil servis kayıtlarından toplam 1901 intihar girişimi vakası saptamışlardır. Bizim çalışmamızda 5 aylık bir dönem içinde savcılık kayıtlarına geçen tamamlanmış ve girişim aşamasında kalmış tüm intihar vakalarının sayısının 50 olması vakaların çok büyük bir oranının savcılık kayıtlarına geçmediğini ortaya koymaktadır.

Kayıtlara geçen ve karara bağlanmış olan 23'ü ölümlen bitmiş, 10 tanesi girişim aşamasında kalmış 33 vakanın hiçbirinde de olayda kimsenin olası bir kusur, kasıt ve ihmali görüldüğü gibi olaylarda intihara

ikna ve yardım etme suçunun unsurlarının da bulunmadığı anlaşıldığından bu olaylar için kimse hakkında takibat yapılmasına yer olmadığına Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın 164. maddesi gereğince karar verilmiştir. Yani ölümlerle biten intihar olaylarını da içeren soruşturmalar sonucunda herhangi bir sonuç elde edilmemiştir.

SONUÇ

Sağlık sorunları ile ilgili tüm yasaların 1917 yılındaki hali ile kalmış olması, pek çok konuda olduğu gibi, intihar olgusunda da işlerliğini yitirmiş görünmektedir. En kısa zamanda sorunun ele alınarak çağdaş düzeyde yeniden düzenlenmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylelikle

hasta ve hasta yakınları duyarlı bir dönemde gereksiz hırpalanmaktan kurtulurken, yargı organları da yersiz meşgul edilmekten kurtulmuş olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Akgün N: Kişinin Yaşamına Son Vermesi, Kendine Kıyması Sorunu. Adli Psikiyatri, Ankara s.100-105, 1987.
2. Erem F: İntihara İştirak. Ceza Hukuku Hususi Hükümler, Ajans-Türk, Matbaacılık Sanayii, Ankara s.263-265, 1968.
3. Kaplan HT, Sadock BJ: Suicide. In: Synopsis of Psychiatry, 5th edn, Eds. Nancy Collins, Williams and Wilkins, Baltimore pp.452-457, 1988.
4. Sayıl I: Statistical Data on Suicide in Turkey, XIV. International Congress for Suicide Prevention of Crisis Intervention, May 25-30, San Francisco, 1987.
5. Sayıl I: İntihar. Acil Psikiyatri, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara s.81-88, 1987.
6. Sayıl I, Oral A, Güney S ve ark.: Ankara'daki İntihar Girişimleri Üzerine Bir Çalışma, 27 Ulusal Psikiyatrik Bilimler Kongresi'nde tebliğ edilmiştir. Antalya, 1991.